

De ontmaskering van een CIA-agente

POLITIEKE THRILLER OVER 'PLAMEGATE'

De thriller *Fair Game* geeft een intrigerend kijkje in de keuken van de CIA. In juli 2003 wordt de geheime identiteit van CIA-agente Valerie Plame geëkt naar de pers, nadat haar man, voormalig ambassadeur Joseph Wilson, forse kritiek heeft geuit op het beleid van de regering Bush inzake de oorlog in Irak.

RAMSES PETERS

In februari 2002 werd voormalig ambassadeur Joseph (Joe) Wilson door de CIA gevraagd te onderzoeken of het vermoeden dat Niger grote hoeveelheden uranium aan Irak had verkocht juist was. Wilson concludeerde na zijn bezoek aan het Afrikaanse land dat er geen sprake kon zijn van een verkoop en rapporteerde dit aan de CIA. In januari 2003 verklaarde president George W. Bush in zijn State of the Union dat *"The British government has learned that Saddam Hussein recently sought significant quantities of uranium from Africa"*. Het was het bewijs dat het regime van de Iraakse dictator bezig was met de ontwikkeling van kernwapens hetgeen daarmee een geïndene reden voor

York Times, waarin hij suggereerde dat de regering zijn rapportage over Niger wilens en wetens had genegeerd.

Verstrekken gevolgen

Ruim een week later reageerde columnist Robert Novak in de Washington Post op het artikel van Wilson. Hij bagatelliseerde het belang van Wilsons rapportage en suggereerde dat Wilsons vrouw Valerie Plame, die bij de CIA werkte, haar man had aanbevolen om het onderzoek voor de CIA te doen. Het artikel van Novak had verstrekken gevolgen: Valerie Plame werkte undercover en moest ontslag nemen omdat haar geheime identiteit was onthuld. Al snel deden de geruchten de ronde dat Plames identiteit

CIA-identiteit in de Verenigde Staten een misdaad is, volgden verschillende justitiële onderzoeken naar de affaire die al snel de naam 'Plamegate' kreeg. Stafleden van het Witte Huis, maar ook journalisten werden gehoord tijdens de onderzoeken. Verschillende journalisten kregen een gevangenisstraf, omdat zij weigerden hun bronnen prijs te geven. Van de overheidsfunctionarissen werd alleen Lewis Libby, stafchef van vice-president Cheney, in 2007 veroordeeld tot een gevangenisstraf van dertig maanden en een boete van 250.000 dollar wegens meened, het belemmeren van de rechtsgang en het afleggen van valse verklaringen. President Bush schold kort daarop de gevangenisstraf kwijt, maar liet de boete staan. Critici beweerden dat Libby geslachttoferd was om andere functionarissen zoals Dick Cheney te beschermen. Voor het specifiek lekken van Plames identiteit is niemand veroordeeld, terwijl Novaks bronnen, onderminister van buitenlandse zaken Richard

'Weinig James Bond, wel een goed beeld van het kantoorwerk van de CIA'

de invasie in Irak was. Toen Wilson ontdekte dat Bush in zijn toespraak refereerde aan Niger publiceerde hij op 6 juli een opiniërend artikel *'What I didn't find in Africa'* in de New

door hooggeplaatste functionarissen in het Witte Huis bewust was geëkt naar de media om Wilson te straffen voor zijn kritiek op de Bush-regering. Omdat het onthullen van een

Armitage en stafchef Karl Rove, zich uiteindelijk wel bekend hebben gemaakt.

Krappe bureautjes

De film *Fair Game* concentreert zich op de periode voorafgaand aan de justitiële onderzoeken. We krijgen Valerie Plame, gespeeld door Naomi Watts, te zien als undercoveragent belast met het onderzoek naar het wapenprogramma van de Irakezen. Het volgen van Plame geeft een mooi kijkje in de keukens van de CIA. Hoewel met regisseur Doug Liman, bekend onder andere van *The Bourne Identity* en *Mr. & Mrs. Smith*, met name de buitenlandse reizen van Plame de sfeer van een spionagethriller krijgen, is juist de sobere weergave van het werk tussen de krappe bureautjes in Langley interessant. Weinig James Bond, wel een inzage in de moeizame manier waarop inlichtingendiensten hun informatie verkrijgen en interpreteren. Ook het bezoek van Wilson, een rol van Sean Penn, aan Niger komt aan bod. Belangrijker in de film is echter de woede van Wilson vanwege het, in zijn ogen, bewuste lekken van de identiteit van Plame. Waar Wilson met overgave in de media de strijd met het Witte Huis aangaat durft Plame het gevecht niet aan. De huwelijks-crisis die hieruit voortvloeit wordt uitvoerig belicht. *Fair Game* gaat dan ook uitgebreid in op de gevolgen van de affaire op de persoonlijke levens van Wilson en Plame.

Andere versie

Daarnaast blijft er genoeg tijd over voor de politieke spelletjes

en de gevolgen daarvan op het wereldtoneel. *Fair Game* werd in de VS uitgebracht op het moment dat Georg W. Bush zijn memoires publiceerde, waarin hij stelt dat hij de oorlog in Irak was aangegaan op basis van verkeerde informatie, daarmee impliciet aangevend dat de inlichtingendiensten hun werk niet goed gedaan hadden. De film geeft een andere versie van het verhaal. De CIA had wel degelijk twijfels over de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak. Het is de staf van vicepresident Dick Cheney geweest, Lewis Libby als grote schurk voorop, die bewust feiten heeft verdraaid, heeft gelekt naar de media en die alleen op zoek was naar informatie die een invasie in Irak kon rechtvaardigen. Ook het lekken van Plames identiteit wordt neergezet als een strategische zet vanuit de vicepresidentiële staf.

Objectief verhaal?

Voor wie de aanloop naar de Irakoorlog behandelt is *Fair Game* erg interessant, ook als beeld van de manier waarop in zijn algemeenheid de media door de politiek in de Verenigde Staten worden ingezet. Daarnaast kunnen leerlingen de mate van objectiviteit van de film onderzoeken: Liman baseerde zijn film op de me-

moires van Wilson, *The Politics of Truth* en Plame, *Fair Game: My life as a spy. My betrayal by the White House*. Ook belangrijke spelers uit het andere kamp als Robert Novak en Karl Rove hebben in hun memoires uitgebreid aandacht besteed aan de affaire, maar hun verhalen zijn niet gebruikt. Omdat het om een recente affaire gaat is veel bronmateriaal en informatie op internet te vinden, zowel materiaal dat het verhaal van Plame en Wilson ondersteunt als documenten die hen tegenspreken. Door deze bronnen te onderzoeken leren leerlingen niet alleen informatie met elkaar te vergelijken, maar krijgen ze ook een goed beeld van de moeizame en harde strijd die Valerie Plame en Joseph Wilson tegen het Witte Huis hebben geleverd.

△
De onthulling van de identiteit van CIA-agent Valerie Plame (Naomi Watts) leidt tot spanningen in haar huwelijk met Joe Wilson (Sean Penn).

